

Bruxelles, 16 mai 2023
(OR. en)

9260/23

CULT 62
RELEX 580
JAI 601
COEST 308
ASIM 58
AUDIO 46
CIVCOM 123
COCON 32
COHAFA 50
COPS 238
IXIM 122
NDICI 12
PROCIV 28
VISA 99

REZULTATUL LUCRĂRILOR

Sursă:	Secretariatul General al Consiliului
Destinatar:	Delegațiile
Subiect:	Concluziile Consiliului privind artiștii aflați în situații de risc și artiștii strămutați

În anexă, se pun la dispoziția delegațiilor Concluziile Consiliului privind artiștii aflați în situații de risc și artiștii strămutați, astfel cum au fost aprobate de Consiliu (Educație, Tineret, Cultură și Sport) la reuniunea sa din 16 mai 2023.

CONCLUZIILE CONSILIULUI PRIVIND ARTIȘTII AFLAȚI ÎN SITUAȚII DE RISC ȘI ARTIȘTII STRĂMUTAȚI

CONSILIUL UNIUNII EUROPENE

RECUNOSCÂND

1. importanța drepturilor creative și culturale, astfel cum sunt consacrate în instrumentele mondiale ¹, cât și în cele regionale ² privind drepturile omului, pentru menținerea demnității umane, a diversității culturale, a pluralismului, a democrației și a valorii intrinseci a culturii,
2. activitatea organizațiilor internaționale în ceea ce privește libertatea de exprimare artistică, cum ar fi UNESCO – al cărei Convenție din 2005 recunoaște necesitatea de a se lua măsuri pentru a proteja diversitatea expresiilor culturale, în special în situațiile în care expresiile culturale pot fi amenințate de dispariție sau de o gravă alterare ³ – și Consiliul Europei ⁴, în special în ceea ce privește Manifestul acestuia privind libertatea de exprimare în domeniul artelor și culturii în era digitală,

¹ Printre altele, articolul 27 din Declarația universală a drepturilor omului, care ajunge la cea de a 75-a aniversare în 2023, sau articolul 15 din Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale.

² Printre altele, Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

³ Convenția UNESCO din 2005 asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale.

⁴ Bazându-se pe Convenția europeană a drepturilor omului (CEDO), Consiliul Europei a publicat, de exemplu, un raport privind libertatea artistică și a lansat Manifestul privind libertatea de exprimare în domeniul artelor și culturii în era digitală, în care se afirmă, printre altele, că restricțiile asupra libertății de exprimare și a libertății artistice afectează întreaga societate, lipsind-o de pluralismul său și de vitalitatea procesului democratic.

3. concluziile Consiliului European din 15 decembrie 2022 și din 9 februarie 2023, care reiterează condamnarea fermă de către acesta a războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, reafirmă sprijinul deplin al Uniunii pentru independența, suveranitatea și integritatea teritorială a Ucrainei în cadrul frontierelor sale recunoscute la nivel internațional ⁵ și reiterează angajamentul de a consolida sprijinul acordat persoanelor strămutate ⁶,
4. Rezoluția Parlamentului European referitoare la solidaritatea culturală cu Ucraina, care exprimă solidaritatea sinceră cu artiștii ⁷, întrucât arta și cultura vor juca un rol fundamental în vindecarea și reconstrucția Ucrainei și, în special, salută gestul artiștilor și creatorilor ucraineni care s-au opus invaziei ruse prin continuarea activității lor de creație artistică ⁸,
5. Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026 ⁹, care conține mai multe acțiuni ¹⁰ legate de subiectul artiștilor aflați în situație de risc ¹¹ și al celor strămutați.

⁵ Doc. EUCO 34/22.

⁶ Doc. EUCO 1/23.

⁷ A se vedea anexa II pentru definiția „artiștilor”.

⁸ Rezoluția Parlamentului European din 20 octombrie 2022 referitoare la solidaritatea culturală cu Ucraina și un mecanism comun de reacție în situații de urgență pentru redresarea culturală în Europa (2022/2759(RSP))

⁹ Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026, JO C 466, 7.12.2022).

¹⁰ Și anume, cu privire la conservarea patrimoniului cultural și consolidarea capacității de acțiune a sectoarelor culturale și creative locale în Ucraina și la rolul culturii și al profesioniștilor din domeniul culturii în promovarea și apărarea democrației și a drepturilor omului în contexte delicate.

¹¹ A se vedea anexa II pentru definiția „artiștilor aflați în situație de risc”.

AVÂND ÎN VEDERE CĂ

6. la nivel mondial, artiștii joacă un rol important în viața, dezvoltarea și reziliența societății și a indivizilor și ar trebui să fie în măsură să facă acest lucru, păstrându-și totodată creativitatea și libertatea de exprimare,
7. prin urmare, artiștilor ar trebui să li se ofere protecție, în conformitate cu reglementările existente, împotriva amenințărilor și încălcărilor de orice natură și sub orice formă care îi pun în pericol din cauza activității lor artistice,
8. războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei este, de asemenea, un atac la adresa identității culturale a Ucrainei, iar dimensiunea culturală are un rol important de jucat în diferitele forme de sprijin pentru Ucraina,

SUBLINIIND

9. curajul și hotărârea tuturor artiștilor, în special a artiștilor femei, care își fac auzită vocea prin puterea culturii de a promova societăți juste și pașnice, libertatea și democrația și se opun războiului, persecuțiilor și intoleranței,
10. rolul semnificativ, jucat în plan istoric și actual, de artiștii exilați în promovarea păcii, a înțelegerii reciproce, a libertății, a democrației și a diversității culturale, precum și importanța ca artiștii aflați în situații de risc și artiștii strămutați să aibă posibilitatea de a-și continua activitatea artistică și de a continua să-și aducă mărturia cu privire la evenimentele în curs,
11. că artiștii nu își mai pot continua activitatea artistică în siguranță în țări din întreaga lume în care valorile democratice sunt oprite sau interzise, inclusiv artiști ruși și belaruși care critică regimul și, prin urmare, sunt supuși în mod deosebit amenințărilor și persecuțiilor,
12. că războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei a declanșat o strămutare pe scară largă a cetățenilor ucraineni și o criză umanitară de o magnitudine care nu s-a mai văzut în Europa de la cel de Al Doilea Război Mondial, cu un impact imens, inclusiv asupra artiștilor și a libertății lor de exprimare, și a reafirmat necesitatea ca Europa să fie pregătită să ofere sprijin artiștilor aflați în situație de risc și celor strămutați atât pe termen scurt, cât și pe termen lung, prin intermediul cadrelor instituționale și juridice adecvate,

SALUTĂ

13. măsurile luate de UE și de statele sale membre pentru a oferi locuri de refugiu ¹² artiștilor, inclusiv studenților din domeniul artelor și jurnaliștilor independenți ¹³ care fug din calea războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei, și inițiativele luate în cadrul programului „Europa creativă” ¹⁴ pentru sprijinirea artiștilor ucraineni afectați de război, precum și în cadrul programului Erasmus+ pentru sprijinirea studenților ucraineni din domeniul artelor,

INVITĂ STATELE MEMBRE CA, LA NIVELURILE CORESPUNZĂTOARE ȘI PRIN INTERMEDIUL CADRELOR INSTITUȚIONALE ȘI JURIDICE ADECVATE:

14. să aibă în vedere luarea de noi măsuri pentru a spori capacitatea de a oferi locuri de refugiu și așa-numite „orașe-refugiu” ¹⁵ pentru artiștii aflați în situații de risc și artiștii strămutați din diferite părți ale lumii și să contribuie la crearea de rețele pentru acești artiști,
15. să aibă în vedere adaptarea, după caz, a rezidențelor artistice obișnuite în rezidențe de urgență, ținând seama de nevoile artiștilor aflați în situație de risc și ale celor strămutați, inclusiv ale celor cauzate de războiul de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei,
16. să aibă în vedere aplicarea unei abordări globale și pe termen lung atunci când primesc artiști aflați în situație de risc și artiști strămutați și familiile acestora, completându-le nevoia urgentă de a avea un loc de refugiu cu posibilități de a deveni parte a comunității și a vieții culturale locale, precum și de a rămâne activi din punct de vedere artistic și a avea un public, și încurajând învățarea limbii țării-gazdă,

¹² A se vedea anexa II pentru definiția „locului de refugiu”.

¹³ A se vedea, de exemplu, Concluziile Consiliului (2022/C 245/04) privind protecția și siguranța jurnaliștilor și a altor profesioniști din domeniul mass-mediei, în care, de exemplu, statele membre și Comisia sunt invitate să sprijine jurnaliștii și profesioniștii din domeniul mass-mediei independenți și exilați, în special din țări precum Ucraina, Belarus și Federația Rusă.

¹⁴ Comisia Europeană, Sprijin pentru artiștii, profesioniștii și organizațiile culturale și creative ucrainene.

¹⁵ A se vedea anexa II pentru definiția „orașelor-refugiu”.

INVITĂ STATELE MEMBRE, COMISIA EUROPEANĂ ȘI ÎNALTUL REPREZENTANT AL UNIUNII PENTRU AFACERI EXTERNE ȘI POLITICA DE SECURITATE ¹⁶ CA, ÎN CADRUL DOMENIILOR LOR DE COMPETENȚĂ RESPECTIVE ȘI LA NIVELURILE CORESPUNZĂTOARE:

17. să mențină dialogul cu partenerii ucraineni cu privire la modalitățile de a sprijini în continuare sectoarele culturale și creative ucrainene și să încurajeze promovarea culturii ucrainene în UE cu participarea artiștilor ucraineni, inclusiv a artiștilor aflați în situații de risc și a celor strămutați, precum și a organizațiilor culturale, respectând totodată pe deplin autonomia și diversitatea sectorului cultural,
18. să ia măsuri, prin toate canalele relevante, pentru a susține și a proteja libertatea artistică și drepturile artiștilor la nivel mondial, inclusiv dreptul de a crea fără cenzură sau intimidare,
19. să sprijine în continuare artiștii aflați în situație de risc și artiștii strămutați în UE din cauza impactului regimurilor opresive sau al războiului ori a opoziției lor față de acestea, în special din cauza războiului de agresiune al Rusiei împotriva Ucrainei,
20. să se consulte, înainte de rapoartele periodice ale Convenției UNESCO din 2005 ¹⁷, cu actorii care activează în asigurarea de locuri de refugiu pentru artiștii aflați în situație de risc și pentru artiștii strămutați și, după caz, să includă în rapoartele respective chestiunea locurilor de refugiu pentru artiștii aflați în situații de risc și pentru artiștii strămutați,

¹⁶ Cu respectarea principiului subsidiarității, astfel cum este prevăzut la articolul 5 din TUE.

¹⁷ Convenția UNESCO din 2005 asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale, articolul 9.

INVITĂ COMISIA EUROPEANĂ ȘI ÎNALTUL REPREZENTANT AL UNIUNII PENTRU
AFACERI EXTERNE ȘI POLITICA DE SECURITATE:

21. să furnizeze o imagine de ansamblu cuprinzătoare care să prezinte informații actualizate privind asistența bilaterală acordată Ucrainei de către UE și statele membre în domeniul culturii și al sectoarelor creative, incluzând artiștii ucraineni aflați în situație de risc și artiștii strămutați,
 22. să contribuie la crearea de rețele și la schimbul de informații, de bune practici și de experiență între statele membre și actorii nestatali care sprijină artiștii aflați în situație de risc și pe cei strămutați,
 23. să sprijine cooperarea în materie de politici transnaționale transsectoriale privind libertatea artistică, inclusiv sprijinind acțiuni pentru artiștii aflați în situații de risc și pentru cei strămutați, ținând seama de experiența desprinsă din procedura de ofertare din cadrul programului „Europa creativă” pentru sprijinirea persoanelor strămutate din Ucraina și a sectoarelor culturale și creative ucrainene.
-

Referințe

- Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene (2000/C 364/01)
- Comunicare a Comisiei către Parlamentul European, Consiliu, Comitetul Economic și Social European și Comitetul Regiunilor privind Planul de acțiune pentru democrația europeană COM(2020) 790 final
- Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale Seria de tratate ale Consiliului Europei 005, Consiliul Europei, 1950
- Concluziile Consiliului privind protecția și siguranța jurnaliștilor și a altor profesioniști din domeniul mass-mediei, JO C 245, 28.6.2022, p. 5
- Rezoluția Consiliului privind Planul de lucru al UE în domeniul culturii pentru perioada 2023-2026, JO C 466, 7.12.2022, p. 1
- Declarația Conferinței miniștrilor culturii din cadrul Consiliului Europei intitulată „Creating our future: creativity and cultural heritage as strategic resources for a diverse and democratic Europe” (Crearea viitorului nostru: creativitatea și patrimoniul cultural ca resurse strategice pentru o Europă diversă și democratică), 1 aprilie 2022
- Declarația miniștrilor europeni ai culturii, audiovizualului și mass-mediei, reuniți la Angers, publicată în 2022
- Comisia Europeană, *EU supports Ukraine through culture* (UE sprijină Ucraina prin cultură), publicată în 2022

- [Concluziile Consiliului European din 15 decembrie 2022, EUCO 34/22](#)
- [Concluziile Consiliului European din 9 februarie 2023, EUCO 1/23](#)
- [Concluziile Consiliului European din 23 martie 2023, EUCO 4/23](#)
- Rezoluția Parlamentului European din 20 octombrie 2022 referitoare la solidaritatea culturală cu Ucraina și un mecanism comun de reacție în situații de urgență pentru redresarea culturală în Europa 2022/2759(RSP)
- Rezoluția Parlamentului European din 14 decembrie 2022 referitoare la punerea în aplicare a Nii agende europene pentru cultură și a Strategiei UE pentru relațiile culturale internaționale (2022/2047(INI))
- Rețeaua internațională a orașelor-refugiu, ICORN, *What is ICORN* (Ce este ICORN), publicată în 2023. Link: <https://icorn.org/what-icorn> (accesat la 20 martie 2023)
- OCDE, *Policy Responses on the Impacts of the War in Ukraine* (Răspunsuri în materie de politici la impactul războiului din Ucraina), publicată în 2022
- Regulamentul (UE) 2021/818 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a Programului „Europa creativă” (2021-2027) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1295/2013, JO L 189, 28.5.2021, p. 34
- Comitetul director pentru cultură, patrimoniu și peisaj (CDCPP), Jaroslav Andel, Giuliana De Francesco, Kata Krasznahorkai, Mary Ann DeVlieg, Sara Whyatt, cu sprijinul lui Levan Kharatishvili, *Manifesto on the Freedom of Expression of Arts and Culture in the Digital Era* (Manifest privind libertatea de exprimare a artelor și culturii în era digitală), publicat în 2020

- Comitetul director pentru cultură, patrimoniu și peisaj (CDCPP), *Free to Create: Artistic Freedom in Europe – Council of Europe Report on The Freedom of Artistic Expression* (Libertatea artistică în Europa – Raportul Consiliului Europei privind libertatea de exprimare artistică), publicat în 2023
 - UNESCO, Convenția din 2005 asupra protecției și promovării diversității expresiilor culturale, publicată în 2015
 - UNHCR, Ukraine Refugee Situation (Situația refugiaților din Ucraina), date actualizate în decembrie 2022
 - Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, Pactul internațional cu privire la drepturile economice, sociale și culturale, A/RES/2200, 1966
 - Adunarea Generală a Organizației Națiunilor Unite, Declarația Universală a Drepturilor Omului (DUDO) Rezoluția Adunării Generale a ONU 217 A(III), 1948
-

Definiii

În sensul prezentelor concluzii ale Consiliului, se aplică următoarele definiții:

Artist: definiția termenului „artist” trebuie înțeleasă în sens larg, incluzând toți profesioniștii din sectoarele culturale și creative, astfel cum sunt definite în Regulamentul (UE) 2021/818 al Parlamentului European și al Consiliului din 20 mai 2021 de instituire a programului „Europa creativă” (2021- 2027) și de abrogare a Regulamentului (UE) nr. 1295/2013.

Loc de refugiu: un „loc de refugiu” este definit ca o oportunitate oferită artiștilor aflați în situație de risc în țările lor de origine de a găsi protecție și, dacă doresc, de a rămâne activi din punct de vedere artistic, pentru o perioadă limitată de timp într-un alt loc.

Artiști aflați în situație de risc: artiști amenințați de conflicte armate, persecuții sau opresiune.

Rezidență de urgență: un loc pentru relocarea temporară a unui artist aflat în situație de risc, oferindu-i cazare și oportunități de a-și continua activitatea într-un loc sigur. O rezidență de urgență poate fi constituită din programe de rezidență artistică existente sau prin crearea de noi rezidențe artistice cu scopul specific de a sprijini artiștii strămutați care fug din calea conflictelor armate.

Orașe-refugiu: potrivit Rețelei internaționale a orașelor-refugiu (ICORN), „orașele-refugiu” sunt orașe sau regiuni care oferă adăpost scriitorilor și artiștilor aflați în situație de risc, promovând libertatea de exprimare, apărând valorile democratice și promovând solidaritatea internațională. Orașele membre ale ICORN oferă adăpost pe termen lung, dar temporar, persoanelor aflate în situație de risc drept consecință directă a activităților lor creative ¹⁸.

¹⁸ Rețeaua internațională a orașelor-refugiu.